

| Titulació    | Tipus | Curs |
|--------------|-------|------|
| Criminologia | OB    | 3    |

## Professor/a de contacte

Nom : Gustavo Fondevila Perez

Correu electrònic : [gustavo.fondevila@uab.cat](mailto:gustavo.fondevila@uab.cat)

## Equip docent

Gustavo Fondevila Perez

## Idiomes dels grups

Podeu consultar aquesta informació al [final](#) del document.

## Prerequisits

No hi ha prerequisits per matricular-se a aquesta assignatura, però es recomana haver aprovat i tenir un bon nivell de les assignatures de "Dret penal" i "Introducció al dret".

La docència dels seminaris s'impartirà en castellà.

La docència de l'assignatura s'impartirà tenint en compte la perspectiva dels Objectius de Desenvolupament Sostenible.

## Objectius

L'assignatura pretén, en primer lloc, que l'alumnat identifiqui l'abordatge institucional de la delinqüència com una decisió política complexa en la que intervenen diferents inputs o interessos en joc que van més enllà de l'eficàcia en la seva prevenció. En segon lloc, que sàpiga identificar críticament els principis, motivacions, objectius, funcions i les ideologies que hi ha darrere de cada opció políticocriminal, per tal d'acabar el curs -en tercer lloc-sabent situar les decisions políticocriminals relacionades amb temes específics dins de les diferents tendències o models políticocriminals que la doctrina científica ha anat identificant en els últims anys i que sigui molt conscient de les seves implicacions.

## Resultats d'aprenentatge

1. Treballar de manera autònoma.
2. Treballar en equip i en xarxa.
3. Tenir capacitat d'anàlisi i síntesi.
4. Redactar un treball acadèmic.
5. Transmetre oralment les idees a una audiència.

6. Utilitzar de manera eficaç les bases teòriques de la criminologia.
7. Aplicar les diferents polítiques criminals i explicar la seva fonamentació en l'àmbit criminològic.
8. Inferir el coneixement científic de la criminologia en l'àmbit aplicat.
9. Mantenir una actitud d'interès per l'actualització científica en l'àmbit criminològic.
10. Generar propostes innovadores i competitives en la recerca i en l'activitat professional.

## Continguts

### PART GENERAL

- Tema 1: Definició de Política Criminal: concepcions, funcions, característiques, relació amb dret penal i criminologia
- Tema 2: Evolució de la Política Criminal: Transformació de l'Estat i models de Política Criminal. Els límits de la Política Criminal en un Estat social, democràtic i de dret. La crisi del welfarisme penal
- Tema 3: Els actors de la Política Criminal. Institucions: organismes legislatius, sistema judicial, sistema penitenciari, institucions administratives i organismes reguladors. Mitjans de comunicació i grups de pressió
- Tema 4: Tendències de la política criminal actual: Polítiques inclusives i exclusives. Expansió del dret penal i populisme punitiu. Dret penal de l'enemic, Dret penal securitari i Dret penal del risc. Pervivència de les polítiques resocialitzadores. Justícia restaurativa.
- Tema 5: La influència de la Criminologia en la Política Criminal. Evolució històrica i tendències actuals. La Política Criminal basada en l'evidència. La tensió entre saber criminològic i decisions de política criminal
- Tema 6: La influència dels Organismes supranacionals en la Política Criminal. El rol de les Nacions Unides i de les institucions europees. Política Criminal i Drets Humans. La transposició de les directives europees en les legislacions nacionals dels Estats membres. Grups de pressió i regulació europea
- Tema 7: Les polítiques criminals a nivell local. La prevenció de la delinqüència en el context urbà i la gestió de la seguretat per part de les policies locals. Dret administratiu sancionador i ordenances municipals de convivència. Mitjans de comunicació i grups de pressió com a factors condicionants de les polítiques locals de seguretat urbana.

### PART ESPECIAL

- Tema 8: Qüestions de política criminal en tema d'immigració. Polítiques migratòries, dret penal i dret administratiu sancionador. Polítiques migratòries i tràfic d'immigrants. El rol de l'evidència científica en les decisions de política criminal en matèria d'immigració
- Tema 9: Qüestions de política criminal en tema de medi ambient. Peculiaritat de l'il·lícit ambiental. Els conceptes de delictes, víctima i delinqüents des de la perspectiva de la criminologia verda. Competències policials en la prevenció dels delictes mediambientals: el Servei de Protecció de la Naturalesa de la Guàrdia Civil (SEPRONA) i les Unitats de Medi Ambient dels Mossos d'Esquadra.

## Activitats formatives i Metodologia

| Títol | Hores | ECTS | Resultats d'aprenentatge |
|-------|-------|------|--------------------------|
|-------|-------|------|--------------------------|

|                              |      |      |                        |
|------------------------------|------|------|------------------------|
| Treball individual i de grup | 106  | 4,24 | 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9 |
| Tallers/Seminaris            | 19,5 | 0,78 | 2, 3, 5, 7, 8, 9       |
| Classe teòrica               | 19,5 | 0,78 | 7, 8, 9                |

Activitat introductòria: La primera sessió es dedicarà a aclarir els objectius, la metodologia i els criteris d'avaluació de l'assignatura.

Classe teòrica: Les classes teòriques es dedicaran a desenvolupar el contingut teòric del respectiu tema del programa.

Treball individual: L'alumnat haurà de treballar la bibliografia indicada per cada tema de manera que pugui complementar amb ella el contingut de la classe teòrica. Es tracta, en definitiva, que els/les estudiants no es limitin a prendre apunts, sinó que -havent treballat pel seu compte el tema- aprofundeixin en els coneixements.

Tallers/seminaris: Habitualment els seminaris estaran centrats en el treball de grup, utilitzant algun material més pràctic per a resoldre o debatre algun problema o exercici relacionat amb els temes desenvolupats en la classe teòrica i reforçar els coneixements teòrics. Totes les activitats que es duen a terme en els seminaris estan dissenyades per a potenciar l'habilitat de l'alumnat de col·laborar i treballar amb els altres en el seu procés d'aprenentatge.

Atenció personalitzada: Durant el curs l'alumnat podrà disposar de tutories individualitzades per aclarir dubtes o comentar la seva progressió en l'avaluació continuada.

El model descrit es completarà amb conferències que es realitzaran al llarg del quadrimestre i en les quals participaran persones expertes que aportaran experiència pràctica a propòsit d'alguns dels temes analitzats a l'aula.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, perquè l'alumnat completi les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura.

## Avaluació

### Activitats d'avaluació continuada

| Títol                                                   | Pes | Hores | ECTS | Resultats d'aprenentatge      |
|---------------------------------------------------------|-----|-------|------|-------------------------------|
| Participació a classe teòrica i als seminaris           | 10% | 0     | 0    | 2, 3, 5, 7, 8, 9, 10          |
| Prova teòrica                                           | 30% | 0     | 0    | 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 |
| Examen final (test)                                     | 35% | 5     | 0,2  | 1, 3, 4, 7, 8                 |
| Treball pràctic (anàlisi de problemes i casos pràctics) | 25% | 0     | 0    | 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9           |

Model d'avaluació. El model d'avaluació és continuat, per tant la nota de l'assignatura s'obtindrà avaluant les següents activitats al llarg del semestre:

1. Dues proves individuals teòriques avaluaran el nivell de comprensió i de coneixement de l'alumnat sobre les lectures i el contingut de les classes teòriques de la primera i de la segona part del curs: 4 preguntes curtes a respondre per escrit (pes sobre la nota final: 30%, 15% per a cadascuna de les proves).
2. Un treball pràctic avaluarà la capacitat de l'alumnat d'aplicar els conceptes teòrics a un cas pràctic (pes sobre la nota final: 25%).
3. Una prova teòrica final avaluarà el coneixement de l'alumnat sobre tot el contingut del curs: Test d'opció múltiple (pes sobre la nota final: 35%).

Participació en classe. Es valorarà positivament la participació de l'alumnat en classe que demostrï l'assimilació dels continguts i la consecució dels objectius de l'assignatura (pes sobre la nota final: 10%).

Puntuació. Cada prova puntuarà de 0 a 10. Per a superar l'assignatura haurà d'obtenir-se un mínim de 5 punts en cadascuna de les activitats proposades. De no obtenir-se aquest mínim, en el període de recuperació es proposarà la realització d'una activitat de recuperació.

Condicions per a ser avaluats. L'alumnat serà avaluable sempre que hagi realitzat un conjunt d'activitats el pes de les quals equivalgui a un mínim de 2/3 parts de la qualificació total de l'assignatura. Si el valor de les activitats realitzades no arriba a aquest llinar, el professorat de l'assignatura pot considerar l'estudiant com a no avaluable.

Assistència. La assistència tant a les classes de teoria com a les de seminari és obligatòria. Per tant, un/una estudiant que no assisteixi a un mínim del 80% de les classes no podrà superar l'assignatura. Les absències només poden justificar-se per raons mèdiques o altres de força major i per raons acadèmiques deuran ser prèviament autoritzades pel professorat. El professorat realitzarà controls d'assistència a classe. Les absències a les proves d'avaluació es justificaran únicament per raons mèdiques.

Puntualitat. Les classes comencen puntualment. No s'admet l'entrada a classe una vegada aquesta hagi començat ni la sortida abans de la finalització, salvant causa degudament justificada.

Plagi. Un/una estudiant que copïï a un examen tindrà un 0 en la prova i perdrà el dret a la re-avaluació. Un/una estudiant que presenti una activitat en el que hi hagi indicis de plagi o que no pugui justificar els arguments de la seva pràctica obtindrà un 0 i rebrà una advertència. En cas de reiteració de la conducta, l'estudiant suspensarà l'assignatura (0) i perdrà el dret a la recuperació. L'ús de la IA per a redactar treballs serà considerat com una forma de plagi.

#### Avaluació única

L'alumnat que opti per l'avaluació única haurà de superar un examen que constarà de 3 activitats a realitzar en el mateix dia en 1,5 hores:

1. Una prova teòrica avaluarà el nivell de comprensió i de coneixement de l'alumnat sobre les lectures i el contingut de les classes teòriques, així com la seva capacitat d'anàlisi i síntesi: 2 preguntes curtes a respondre per escrit en 20 minuts (pes sobre la nota final: 30%).
2. Una prova teòrico-pràctica avaluarà la capacitat de l'alumnat d'aplicar els continguts teòrics del curs per a resoldre un cas pràctic i d'inferir els models d'intervenció adequats en funció d'una avaluació prèvia eficaç de necessitats. L'alumnat tindrà 40 minuts per a elaborar la resposta a l'aula (sense la possibilitat de consultar el material del curs) (pes sobre la nota final: 30%).
3. Un test d'opció múltiple avaluarà el nivell de coneixement de l'alumnat dels diferents temes de l'assignatura. L'alumnat tindrà 30 minuts per a completar el test (pes sobre la nota final: 40%).

Per a superar l'avaluació, l'alumnat necessita conèixer el contingut del Manual i de les lectures obligatòries, així com el contingut dels materials de classe i dels seminaris que es publicaran al campus virtual.

Igual que la resta de l'alumnat, l'alumnat que opti per l'avaluació única tindrà dret a sol·licitar l'atenció del professorat responsable de l'assignatura, al llarg de tot el semestre, en l'horari establert per a les tutories.

Ús restringit de la IA: Per a aquesta assignatura, es permet l'ús de tecnologies d'Intel·ligència Artificial (IA) exclusivament en tasques de suport, com la cerca bibliogràfica o d'informació, la correcció de textos o les traduccions. L'estudiant haurà d'identificar clarament quines parts han estat generades amb aquesta tecnologia, especificar les eines emprades i incloure una reflexió crítica sobre com aquestes han influït en el procés i en el resultat final de l'activitat. La manca de transparència en l'ús de la IA en aquesta activitat avaluable es considerarà una manca d'honestetat acadèmica i pot comportar una penalització parcial o total en la qualificació de l'activitat, o sancions més greus en casos de major gravetat.

#### Bibliografia

##### MANUAL

L'alumnat necessita consultar el següent manual per a complementar les classes teòriques:

- Ruiz Rodríguez, L. R., Miró Llinars, F., Pérez Machío, A. I., i González Agudelo, G. (2022). *Manual de política criminal*. Atelier, Libros Jurídicos. Limitadament a les pp. 23-188

## BIBLIOGRAFIA OBLIGATORIA

Tema 1: Definició de Política Criminal: concepcions, funcions, característiques, relació amb dret penal i criminologia

- Materials de classe

Tema 2: Evolució de la Política Criminal: Transformació de l'Estat i models de Política Criminal. Els límits de la Política Criminal en un Estat social, democràtic i de dret. La crisi del welfarisme penal

- Materials de classe
- Garland, D. (2020). Penal controls and social controls: Toward a theory of American penal exceptionalism. *Punishment & Society*, 22(3), 321-352. <https://doi.org/10.1177/1462474519881992>

Tema 3: Els actors de la Política Criminal. Institucions: organismes legislatius, sistema judicial, sistema penitenciari, institucions administratives i organismes reguladors. Mitjans de comunicació i grups de pressió.

- Materials de classe

Tema 4: Tendències de la política criminal actual: Polítiques inclusives i exclusives. Expansió del dret penal i populisme punitiu. Dret penal de l'enemic, Dret penal securitari i Dret penal del risc. Pervivència de les polítiques resocialitzadores. Justícia restaurativa.

- Antón-Mellón, J., i Antón-Carbonell Elisenda (2018). Populismo punitivo, opinión pública y leyes penales en España (1995-2016). *Revista Internacional de Pensamiento Político*, 12. 133-150

Tema 5: La influència de la Criminologia en la Política Criminal. Evolució històrica i tendències actuals. La Política Criminal basada en l'evidència. La tensió entre saber criminològic i decisions de política criminal

- Materials de classe
- Welsh, B. C., i Farrington, D. P. (2011). Evidence-based crime policy. Dins M. Tonry (Ed.), *The Oxford handbook of crime and criminal justice* (pp. 60-92). Oxford University Press

Tema 6: La influència dels Organismes supranacionals en la Política Criminal. El rol de les Nacions Unides i de les institucions europees. Política Criminal i Drets Humans. La transposició de les directives europees en les legislacions nacionals dels Estats membres. Grups de pressió i regulació europea

- Materials de classe

Tema 7: Les polítiques criminals a nivell local. La prevenció de la delinqüència en el context urbà i la gestió de la seguretat per part de les policies locals. Dret administratiu sancionador i ordenances municipals de convivència. Mitjans de comunicació i grups de pressió com a factors condicionants de les polítiques locals de seguretat urbana.

- Ruiz Rodríguez, L. R. (2010). La gestión urbana de la seguridad: política criminal y municipios. *Revista Electrónica de Ciencia Penal y Criminología*, 12(09), 1-25

Tema 8: Qüestions de política criminal en tema d'immigració. Polítiques migratòries, dret penal i dret administratiu sancionador. Polítiques migratòries i tràfic d'immigrants. El rol de l'evidència científica en les decisions de política criminal en matèria d'immigració.

- García España, E. (2024). Inmigración y delincuencia: la falacia de una sospecha. *Boletín Criminológico*, 30, 1-29. <https://doi.org/10.24310/bc.30.2024.20680>

Tema 9: Qüestions de política criminal en tema de medi ambient. Peculiaritat de l'il·lícit ambiental. Els

conceptes de delict, víctima i delinqüents des de la perspectiva de la criminologia verda. Competències policials en la prevenció dels delictes mediambientals: el Servei de Protecció de la Naturalesa de la Guàrdia Civil (SEPRONA) i les Unitats de Medi Ambient dels Mossos d'Esquadra.

- Baucells Lladós, J. (2024). ¿Nuevas perspectivas para el delito ecológico en España? A propósito de la nueva Directiva relativa a la protección del medio ambiente mediante el Derecho penal y por la que se sustituye la Directiva 2008/99/CE. *Revista Catalana de Dret Ambiental*, 15(1), 1-38.

## ALTRA BIBLIOGRAFIA DE INTERÈS

Per a aprofundir l'estudi del Tema 10, pot consultar-se també la següent obra:

- Grupo de Estudios de Política Criminal (2024). *Una propuesta alternativa de regulación de los delitos contra el medio ambiente*. Tirant lo blanch.

Nota: Eventuals actualitzacions en la bibliografia se comunicaran a temps a través del Moodle.

## Programari

Programes informàtics generalistes (Paquet Microsoft Office)

## Grups i idiomes de l'assignatura

La informació proporcionada és provisional fins al 30 de novembre.  
A partir d'aquesta data, podreu consultar l'idioma de cada grup a través d'aquest [enllaç](#). Per accedir a la informació, caldrà introduir el CODI de l'assignatura

| Tipus de docència                          | Grup | Idioma   | Semestre           | Torn      |
|--------------------------------------------|------|----------|--------------------|-----------|
| (TE) Teoria                                | 1    | Espanyol | segon quadrimestre | matí-mixt |
| (SEM30) Seminaris (30 estudiants per grup) | 11   | Català   | segon quadrimestre | matí-mixt |
| (SEM30) Seminaris (30 estudiants per grup) | 12   | Català   | segon quadrimestre | matí-mixt |
| (SEM30) Seminaris (30 estudiants per grup) | 13   | Espanyol | segon quadrimestre | matí-mixt |